

Sygn. akt IV CSK 243/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z wniosku J.F. i E.F.
przy uczestnictwie G.P., A.L., B.K.P., J.T., P.Ż., T.Ż. i B.Ż.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 22 listopada 2019 r., sygn. akt II Ca [...]

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawców na rzecz A.L. kwoty po 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z 22 listopada 2019 r., którym oddalono ich apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w B. w przedmiocie rozgraniczenia ich nieruchomości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania motywowali wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego wyjaśnienia, „czy art. 10 ustawy z dnia 22 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321 - dalej także: „ustawa”), którego ratio legis było złagodzenie

skutków rygoru przepisów wyłączających możliwość zasiedzenia nieruchomości państwowych i naprawienie szkody ludziom, którym te przepisy uniemożliwiły dochodzenie swoich praw, wysuwa się i co za tym idzie narusza uregulowane w art. 140 k.c. prawo własności obecnego właściciela nieruchomości dokonując w ten sposób jego pokrzywdzenia? Czy ingerencja Państwa chcącego naprawić szkody wyrządzone regulacjami prawnymi z przed 1990r. nie wyrządza szkody obywatelom nabywającym nieruchomości w dobrej wierze w świetle nowych przepisów nie dając im tym samym adekwatnej do okoliczności możliwości obrony swoich praw?" Skarżący powołali się również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawców uczestniczka postępowania A.L. wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył; co następuje:

Oceniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy uwzględnić, że skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów,

które prowadzą do rozbieżnych ocen. Powinno ono przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.) Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941).

Sformułowane przez skarżących zagadnienie prawne nie spełnia tych wymogów. Po pierwsze, nie przytoczyli oni argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie to zostało sformułowane. Za takie nie można uznać pojedynczej tezy z publikacji dotyczącej problematyki zasiedzenia nieruchomości państwowych. Po drugie, nie istnieją poważne wątpliwości, na które wskazują skarżący, bowiem formą nabycia własności nieruchomości przez upływ czasu jest właśnie zasiedzenie, a sens instytucji zasiedzenia przejawia się w nadaniu charakteru prawnego długotrwałemu stanowi faktycznemu, który nie znajduje odzwierciedlenia w zakresie stosunków prawnorzeczowych. Podtrzymywanie przez dłuższy czas rozbieżności pomiędzy rzeczywistym stanem posiadania, a prawnym stanem własności byłoby bowiem sprzeczne z zasadami porządku publicznego. Zasiedzenie jest formą naprawy stosunków własnościowych, polegającym na usankcjonowaniu zadawnionych stanów faktycznych, prowadząc do zalegalizowania długotrwałego stanu posiadania. W związku z powyższym nie można uznać, że kwestie podnoszone przez skarżących mają charakter istotnych zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż odpowiedź na nie, nie wymaga rozważenia przez Sąd Najwyższy problemu o charakterze interpretacyjnym.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny wskazał, że zasadą konstytucyjnie określoną - od której tylko wyjątkowo wprowadza się odstępstwa - jest nienaruszalność prawa własności, zasiedzenie jest natomiast odstępstwem od tej zasady (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 października 2003 r., P 3/03).

Odnosząc się natomiast do kolejnej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców podkreślić należy, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00; z 10 kwietnia 2018 r. I CSK 730/17).

W ramach niniejszej sprawy nie zachodzi więc oczywista zasadność skargi polegająca na istnieniu niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka bez konieczności pogłębionej analizy, sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa procesowego z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Wręcz przeciwnie skarżący kwestionują ustalenia faktyczne, natomiast z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c., o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może w żadnym razie świadczyć kwestionowanie ustaleń faktycznych lub oceny dowodów sądu drugiej instancji, w tym przez sformułowanie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r., IV CSK 217/20).

Nie można też podzielić poglądu co do oczywistej zasadności skargi z uwagi na podniesione w jej treści naruszenie art. 382 k.p.c. Przepis ten określa podstawę merytorycznego orzekania przez Sąd II instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na Sąd II instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lutego 2021 r., II CSKP 29/21). Wyraz temu dał Sąd II instancji już na początku rozważań, wskazując, że ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, które podziela w pełni i przyjmuje za własne. Natomiast zarzut nieobjęcia oceną Sądu II instancji zebranego materiału (art. 382 k.p.c.) nie może być opierany na oczekiwaniu, że sąd w motywach orzeczenia da wyraz ocenie każdego z dowodów przeprowadzonych w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Już tylko z tego względu wywód dotyczący oczywistej zasadności skargi nie może być uznany za przekonujący. Co więcej, łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której orzeczenie jest oczywiście wadliwe, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

W związku z powyższym wskazana przez skarżącą podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi jak również z okoliczności sprawy nie wynika, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. 2015, poz. 1800).

ke